

ARTYKUŁY RECENZYJNE

Dominik Mierzejewski

O NOWEJ SERII „BIBLIOTEKA AZJI I PACYFIKU” UWAG KILKA

Od kilku lat Wydawnictwo Adam Marszałek publikuje serię wydawniczą „Biblioteka Azji i Pacyfiku”. W tomach, wydawanych cyklicznie, ukazują się artykuły polskich i zagranicznych naukowców. Jak się wydaje, jest to jedyna jak dotychczas, seria wydawana przez polskie wydawnictwo, a dotycząca regionu Azji i Pacyfiku. Tomy obejmują szeroki wachlarz tematyczny, poświęcone są kwestiom natury politycznej, gospodarczej, społecznej czy kulturowej. Na uwagę zasługuje fakt, że seria daje możliwość publikacji prac młodym adeptom badań azjatyckich, którzy z pewnością w przyszłości będą stanowi o sile polskiej nauki w tym obszarze badań. W tekście omówiono zaledwie trzy przykłady z całej serii, na którą, jak do tej pory, składają się 22 pozycje.

Z wielu wydanych książek na szczególną uwagę zasługuje praca zbiorowa pod redakcją dra Marcina F. Gawryckiego, omawiająca zagadnienie relacji między kontynentem azjatyckim a Ameryką Łacińską. Publikacja *Ameryka Łacińska w regionie Azji i Pacyfiku* została podzielona na cztery części: 1. Geopolityczne uwarunkowania zaangażowania Ameryki Łacińskiej w regionie Azji i Pacyfiku; 2. Kraje Ameryki Łacińskiej wobec regionu Azji i Pacyfiku; 3. Stosunki ekonomiczne Ameryki Łacińskiej z regionem Azji i Pacyfiku oraz 4. Kwestie społeczno-kulturalne. Do najciekawszych artykułów należy zaliczyć teksty redaktora, poświęcone m.in. świadomości geopolitycznej w Ameryce Łacińskiej oraz rywalizacji mocarstw o Kanał Panamski. Bardzo interesującą częścią tomu są artykuły poświęcone aktywności Chińskiej Republiki Ludowej na omawianym obszarze. W tomie znalazły się również opracowania profesora Jana Rowińskiego, w których bardzo dokładnie została omówiona historia wzajemnych relacji po 1949 r. oraz główne kierun-

ki polityki Pekinu wobec Ameryki Łacińskiej. Z kolei w tekście autorstwa Piotra Sadowskiego przedstawiono stanowisko Stanów Zjednoczonych wobec ekspansji ChRL w regionie Azji i Pacyfiku. W tekście Anny Wróbel i Anny Bąkiewicz dokonano analizy relacji ekonomicznych Chin z Ameryką Łacińską w kontekście budowy strefy wolnego handlu Chin z Chile i reakcji państw latynoamerykańskich na ekspansję gospodarczą Państwa Środka. W ostatniej części tomu na uwagę zasługuje tekst Zuzanny Burskiej, poświęcony historii Chińczyków emigrujących niegdyś na kontynent południowoamerykański.

Wydawnictwo Adam Marszałek wspólnie z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu od dwóch lat organizuje konferencje poświęcone regionowi Azji i Pacyfiku. Należy uznać te spotkania za ważne wydarzenia w polskim kalendarzu konferencyjnym, choć nie zawsze naukowcy, którzy prezentują tu wyniki swoich badań, zajmują się problematyką azjatycką. Podsumowaniem sesji naukowych są tomy pokonferencyjne, publikowane z reguły pod redakcją mgr Joanny Marszałek-Kawy.

Pierwszy z omawianych tomów to wynik pierwszej toruńskiej konferencji, która odbyła się w czerwcu 2007 r. Wydawnictwo, w którym znalazły się m.in. teksty poświęcone transformacjom ustrojowym Kazachstanu, państwu upadłym i upadającym czy relacjom na Półwyspie Indochińskim, zostało zatytułowane *Życie polityczne Azji. Realia i dążenia*. Wszystkie opublikowane artykuły zasługują na uznanie, choć dwa wyróżniają się szczególnie. To teksty mgra Grzegorza Gila z Uniwersytetu Marii-Curie Skłodowskiej na temat upadania państw w regionie Azji i Pacyfiku po zimnej wojnie, na przykładzie Indonezji, Papui Nowej Gwinei i Kambodży, oraz drugi, mgra Piotra Kozłowskiego z Uniwersytetu Warszawskiego, poświęcony polityce ASEAN wobec mocarstw. Pierwszy z autorów oparł swoje rozważania na teoretycznym modelu upadania państw przedstawionym przez Kalevi J. Holstiego. Tekst został również wzbogacony o przedstawiony przez waszyngtoński Fund for Peace indeks państw upadłych (*Failed States Index*), co świadczy o dobrym rozeznaniu autora w literaturze omawianego przedmiotu. Opisane zostały kolejne przypadki: Indonezji, Papui Nowej Gwinei oraz Kambodży. Niemniej jednak w zakończeniu artykułu zabrakło szerszego porównania wskazanych przykładów. Drugi z tekstów zasługujących na uwagę to artykuł doktoranta z Instytutu Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego P. Kozłowskiego. W szczegółowy sposób omówiono w nim politykę ASEAN wobec kolejnych mocarstw: Chin, Japonii, Indii, Stanów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Rosji. Na podstawie przedstawionych danych autor słusznie skonstatawał, że pogłębiająca się integracja państw ASEAN prowadzi do redukcji ingerencji państw trzecich w wewnętrzne sprawy członków stowarzyszenia, a procesy zachodzące w Azji Południowo-Wschodniej prowadzą do załamania realistycznego pa-

radygmatu w stosunkach międzynarodowych na rzecz idei wspólnot międzynarodowych. W omawianym tomie opublikowano teksty poświęcone Kazachstanowi (mgr Bota Zhunussova oraz mgr Piotr Załęski), Armenii (mgr Andrzej Nowosad), roli „czarnych wdów” w konflikcie Rosji i Czeczenii (mgr Wojciech Stankiewicz), konfliktowi kambodżańsko-wietnamskiemu (prof. Małgorzata Pietrasiak), analizie geopolitycznej potencjału państw azjatyckich (Oksana Voytyuk), czynnikom sprzyjającym terroryzmowi (mgr Ewa Suchocka) oraz myśli politycznej Mariana Zdziechowskiego (mgr Witold Wojtyło).

Kolejne opracowanie to *Meandry japońskiej polityki*, wydane również jako wydawnictwo pokonferencyjne w 2007 r. W tomie znalazły się artykuły autorstwa prof. Jolanty Młodawskiej z Uniwersytetu Łódzkiego, dra Krzysztofa Karolczaka z Uniwersytetu Warszawskiego oraz doktorantów z różnych ośrodków akademickich kraju. W artykule otwierającym tom mgr Karol Żakowski przedstawił w bardzo przystępny sposób problem związany z frakcjonalizmem w Partii Liberalno-Demokratycznej (PLD) i wpływem tegoż na politykę zagraniczną Japonii. Autor poddał analizie wpływ różnych nurtów w PLD na politykę wobec ChRL. Nie była ona jednolita i często zmieniała się w zależności od grupy dominującej w partii. Przykładem liberalnego i ugodowego podejścia do ChRL był lider frakcji liberalnej Ikeda Yoshida Shigeru, który w latach zimnej wojny przewidywał rozpad sojuszu między Pekinem i Moskwą. Autor przedstawił również kontynuatorów myśli Yoshidy, w tym m.in. premiera Miyazawy Kichiego. Ponadto zaprezentowane zostało również skrzydło konserwatywne, które pod wodzą m.in. Fukudy Takeo i Nakasone Yasuhiro paradoksalnie doprowadziło do podpisania traktatu o pokoju i przyjaźni z ChRL w 1978 r.

W innym tekście, autorstwa prof. Jolanty Młodawskiej, omówiono model nadzoru korporacyjnego w Kraju Kwitnącej Wiśni. Autorka we wstępie przedstawiła dwa modele nadzoru korporacyjnego: anglo-amerykański i reński (Niemcy i Japonia). W tekście przedstawiono cechy charakterystyczne dla ładu panującego w Japonii. Zwrócono również uwagę na zmianę w systemie, jaka dokonała się pod wpływem reform prorynkowych, polegającą na zatrudnieniu przynajmniej jednego audytora z zewnątrz. W podsumowaniu tekstu słusznie podkreślono, że Japonia stawiająca czoło wyzwaniom rynków kapitałowych, nie adaptuje *ad hoc* modelu anglo-amerykańskiego, ale próbuje kreatywnie przekształcać własne instytucje. Na kolejnych stronach tomu przedstawiono zagadnienia związane z korupcją strukturalną (dr K. Karolczak), wywiadem gospodarczym w Japonii i Chinach (mgr M. Ciecierski), świadomością narodową w aspekcie geograficznym (mgr M. Lisiecki), japońską polityką bezpieczeństwa i rolą tego państwa w misjach ONZ (mgr P. Szafraniec), aspektem wojskowym japońskiej mocarstwowości (mgr M. Kosmała-Kozłowska) oraz migracji Japończyków do Ameryki Południowej (mgr R. Flisiuk).

Oprócz wspomnianych na wstępie pozytywnych aspektów serii wydawniczej, takich jak m.in. promocja młodych naukowców publikujących w serii „Biblioteka Azji i Pacyfiku”, należy zwrócić uwagę na słabsze strony wydawnictwa. Do takowych należy zaliczyć przede wszystkim liczne niedociągnięcia związane z edycją tekstu, brak korekty, zwłaszcza w tomach pokonferencyjnych. W pracach naukowych każdy z artykułów powinien być zaopatrzony w aparat naukowy, a w niektórych tekstach publikowanych w serii takowego brakuje. Ponadto w przedstawianych tomach nie znajdziemy, choćby krótkich, biogramów autorów publikowanych tekstów. Powyższe uwagi nie umniejszają jednak wartości merytorycznej prezentowanych tekstów, które będą przydatne, zwłaszcza w prowadzeniu zajęć dydaktycznych.

